

דף ז

'אמר רבי יוחנן כסבורין אנו לומר הראיון אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה... מאי הראיון, רבי יוחנן אמר: ראיית פנים בעזרה...'. פירוש, מלבד ענין השיעור בדמי קרבן ראייה, יש משמעות נוספת ל'ראיון' [מדלל תנן 'הראיה'] – ההיראות בעזרה, היראות פנים או היראות בקרבן, וגם לזה אין שיעור (עפ"י מהרש"א בבאור דברי רש"י. וע' בחדושי הנצי"ב).

'אמר ליה: בעיקר הרגל'. יש מי שכתב שמדברי רש"י משמע שבכל פעם ופעם שיבוא ביום טוב ראשון – חייב בקרבן. ואולם ברבנו חננאל וברמב"ם משמע ש'עיקר הרגל' היינו ביאתו פעם ראשונה לעזרה. ואין חילוק בין יום טוב ראשון לשאר הימים (עפ"י אפיקי ים ח"א ב. והנצי"ב נקט לעיקר [עפ"י הרמב"ם] כפי הצד האחרון, וכן דעת הגרי"ד זינצהיים בספרו יד דוד, והגרי"פ פערלא [בהגהותיו למנחת חינוך תפס]. ואילו הטורי-אבן נקט כצד הראשון, וכן כתב בשפת אמת שפשט הדברים מורה שחייב בכל פעם ופעם שבא ביום טוב ראשון, אלא שמשמעות לשון הרמב"ם אינה מורה כן. ובזבח תודה נסתפק בדבר).

'איתיביה ריש לקיש לרבי יוחנן ולא יראו פני ריקם – אמר ליה: בעיקר הרגל. איתיביה ולא יראו פני ריקם בזבחים... וכן בדין שלא יהא שולחנך מלא ושולחן רבך ריקם – אמר ליה: בעיקר הרגל'. תוספת הקושיא מהברייתא השניה, מכך שנאמר שם סברא 'שלא יהא שולחנך מלא...'. – ואם כן מסתבר שבכל ראיות שנראה בעזרה צריך להביא.

איתיביה, רבי יוסי בר' יהודה אומר... ואין נראין ריקנים משום שנאמר ולא יראו פני ריקם... – נראה שמשמע למקשה שהברייתא באה להשמיענו 'אין נראין ריקנים' – כלל, בכל ימות הרגל [שאם לא כן מה באה ללמדנו]. ותירץ, לא כדבריך אלא בעיקר הרגל מדובר, [ובאה ללמדנו כדלהלן]. (אך הגרעק"א ז"ל נתקשה בזה).

'ואין נראים ריקנים משום שנאמר ולא יראו פני ריקם'. יש לעיין מה באה הברייתא ללמדנו על המפורש בכתוב. ואם היינו מפרשים שביום טוב ראשון חייב בקרבן בכל פעם ופעם שבא, יש לפרש שזוהי כוונת הברייתא (וכן פירש השפת-אמת). ואולם מדברי הרמב"ם אין נראה כן. ונראה שמכאן מקור לשיטתו (ריש הלכות חגיגה) שהבא לעזרה ולא הביא קרבן, לא קיים מצות ראייה כלל. וזהו 'אין נראים ריקנים' – כלומר אין זו ראייה האמורה בתורה (עפ"י חדושי הנצי"ב. ע"ש בבאור הילפותא).

ובטורי אבן פירש שמשמענו שגם כשאי אפשר לו להביא קרבן, אין אומרים 'בוא עשה וידחה לא-תעשה וייראה ללא קרבן'. (ונקט בפירושו שיש 'עשה' גם ללא קרבן, ודלא כהרמב"ם שאינו מקיים המצוה ללא קרבן. וע' גם בדבריו בראש המסכת. והנצי"ב הקשה על דברי הטו"א וסייע לשיטת הרמב"ם. ובספר אפיקי ים [ח"א סו"י ב] נסתפק לפרש כוונת הרמב"ם משום מצוה הבאה בעבירה. וע"ע בענין זה במנחת חינוך [תפס, ב] ובמובא לעיל ד).

לכאורה יש מקום לפרש שבא להשמיענו שגם אם שלח קרבן ביד אחר קודם שנראה בעזרה לא יבוא ריקם, ואינו יוצא ידי חובתו במה ששלח. ואולם המנחת-חינוך [תפס, א] נקט מסברא שיצא ידי חובה באופן זה. אכן הגאון האדר"ת [בהגהות זהב שבא על תוס' רשב"א לפסחים פ.] תמה על דבריו מדברי הירושלמי שאין משלחים עולת ראייה. ושפיר יש לומר שהמקור הוא מכאן, לפי שאין נראים ריקנים. וע' גם באפיקי ים [ח"א ב] שכתב לומר שלא חל חיוב קרבן קודם שנראה [ומכל מקום יש לומר שאם נראה ריקן ואחר כך שלח קרבן – יצא ידי חובת ראייה, הגם שעבר איסור כשנראה ריקם].

דבי יוחנן דאמר ראיית פנים בעזרה, ראיית פנים הוא דאין לה שיעור הא לקרבן יש לה שיעור'. ואף על פי שעולה ושלמים באים נדבה, אין נתפשת בהם קדושת ראייה וחגיגה, ואם הקדיש לשם חובה שאינו חייב, לא נתפש כלל בקדושה [ודוקא כשכבר פסק להקריב קרבנותיו אבל כל שלא פסק מקריב והולך בשביל ראייה ראשונה. ע' להלן ח:]. (עפ"י חז"א קכט).

(ע"ב) 'אמר ליה אביי פשיטא, הי מינייהו משוית להו פושעים והי מינייהו משוית להו זריזין...' ולומר שהכתוב בא לומר שאף בדיעבד אם עלו לחצאים לא קיימו מצות ראייה – זה לא מסתבר כלל. (וע' בשפת אמת שנתקשה בזה).

'ישראל יוצאין ידי חובתן בנדריים ונדבות' ואף על פי שנדר להביא קרבן, יוצא ידי חובת נדרו כשמביא שלמי שמחה, ואין אומרים כיון שאף בלא הנדר היה מחויב להביא שלמי שמחה, לא יצא בזה ידי נדרו. ומכאן שהנדר להתענות סכום ימים רצופים, ואירע בתוכם תענית חובה – עולים לו אותם הימים לנדרו [ואינו דומה לשני נדרים שאינו יוצא ידי חובתו בדבר אחד משום 'דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין'] (עפ"י שו"ת מהרי"ל קיח. וכן נפסק בשלחן ערוך או"ח תקסח, יא).

'עולות נדרים ונדבות במועד באות ביום טוב אינן באות'. אף על פי שיש בהם אכילת הדיוט ביום טוב, אך כיון שעיקר הקרבן בשביל גבוה ואילו הכהנים והבעלים משלחן גבוה הם זוכים – לא הותר ביום טוב (לכם – ולא לגבוה). וישנה דעה החולקת וסוברת שמותר, ולפיה עיקר שחיטתם גם כן לצורך הדיוט (עפ"י רש"י ותוס' ביצה כ: כו: ושבת כד: וכן דייקו מרש"י כאן ועוד).

ויש סברה נוספת לאסור – שההתר להדיוט מתחדש רק לאחר הזריקה, אבל בשעת השחיטה אי אפשר ליהנות להדיוט, ולא הותר כגון זה ביום טוב – ע' בזה בתוס' פסחים ה. ד"ה ואומר. וע"ע בבאר דבריהם בדגול מרבבה על מגן אברהם תקו סק"ג; שבט הלוי ח"ח קכ.

ושיטת התוס' בביצה ובשבת שלדעת האוסר להקריב נדרים ונדבות – איסור תורה הוא (כפשט הסוגיות בביצה כ: ובשבת קיד:), אלא שלכך אין לוקים עליו משום מלאכה [לבית הלל] כי הוא איסור חדש משום 'לכם' ואינו בכלל איסור לאו של מלאכת יו"ט (עפ"י תוס' ביצה יב:). ומדברי הרשב"א שם נראה שלוקים (וכן מבאר בתמים דעים קכ ועוד. וע"ע מנחת חינוך רהצ, יב).

ואילו בתוס' כאן ובמאירי בביצה יט משמע שאינו איסור תורה ממש, וכתב המאירי שלכן בדיעבד אם עבר והקריב יצא ידי נדרו. [ומפשטות דברי הרמב"ם (שגגות ב, יד עפ"י התוספתא) נראה שאף על פי שאסור מהתורה להקריב, בדיעבד יצא ידי נדרו. ע' באריכות בכל הענין בשו"ת שבט הלוי ח"ז סד-סו. וע"ע חדושים ובאורים].

דף ח

'חזקיה אמר טופלין בהמה לבהמה'. ואם תאמר מדוע צריך לימוד מיוחד מן הכתוב לכך שטופלים בהמה והלא אין חובה אלא בהמה אחת, וממילא נדע שיכול להוסיף בהמה אחרת מהמעשר, שהרי תוספת זו אינה דבר שבחובה? ויש לומר כיון שהוא מביאה בחובה, בדין הוא שאי אפשר לו אלא מן החולין כשאר דבר שבחובה, ולזה השמיענו הכתוב שטופל, ואף על פי שמביא מן המעשר חל עליה שם חובה ומקיים בה מצות חגיגה (עפ"י חזון איש קכט סק"ה. ע"ש).